

Uzalud im svaka promičba

U danima teške i krvave borbe proti neprijatelju domovine, koji nocu silazi iz sume i skrovista i napada nase domove, tudjinska je promičba pokusata prikazati hrvatskog vojnika slabicom, oametrnikom i nehrabrim bicem. I a nam je promičba posve razumljiva, jer se odtikuje biesom na hrvatske oruzane snage, na srećajivane nase mlade države i jer dotazi od onih izvan nashih granica, koji su vjekovima nastojali unistiti sve sto je hrvatsko i sprieciti nas u našem poviestnom razvoju i nashoj velikoj evropskoj ulozi.

Sto se tice junactva hrvatskog vojnika, ne bi se trebali ni osvrtnati na tudjinske poavale. Stoljeća govore o Hrvatima kao vojniku, kao borcu, kao ratniku. I akav se je rodio, takav je osnovao svoju arjavu, takav ju poslije mnogih stoljeća uzpostavio, takav ju danas i brani. Danas, ne samo na jeanom bojistu uu u jeanom kraju, već na svim bojištima svieta, gdje se vodi borba za novu Evropu i za novi pravedni poredak, Hrvat si je opet osvrtetao lice, te iz dana u dan hrvatski vojnik pruza dokaze zadivljujućeg junačstva, koje mu priznaje ne samo prijatelj i saveznik, već — stisnutih zubiju — i neprijatelj.

Nakon tog priznanja, koje se napose odrazuje u tezikim nagradama za svaku hrvatsku glavu, neprijatelj se je latio novoga sredstva. Pokusao je unjeti nestogu u hrvatske oruzane snage, o kojoj je »neztozi« dnevno govorila neprijateljska promičba. I o se je napose imalo donositi na tobožnju neslogu između ustaskih vojnicara i domobrana. I na tu svoju podvalu dobili su brzi odgovor:

Tisuće i tisuće Hrvata, domobrana i ustaša, zrakoplovaca, pješaka, strojničara, topnika i mornara, bili oni u domovini ili kao legionari na dalekim bojištima, rame uz rame vode pobjedonosnu borbu kao jedan čovjek, a svi za isti cilj, za iste ideale: za Poglavnika, hrvatsku državu i za novu Evropu.

Tisuće domobrana i ustaša iz dana u dan zajednički jurišaju na zajedničkog neprijatelja, pod jednom lozinkom, pod jednim vodjom, pod jednom zastavom — zastavom Ustaške Hrvatske —, obuhvaćeni samo jednom mišlju i jednim zavjetom:

zajednička borba proti svima neprijateljima Hrvatske, posvemašnje oslobođenje i ujedinjenje svih poviestnih hrvatskih zemalja od Jadrana, Drine, pa do Sutle, Mure i Dunava, gdje opet slavodobitno vijori hrvatska trobojnica.

Uzalud je bilo neprijateljima i pokušaj širenja razdora između Hrvata katolika i Hrvata muslimana, jer je nakon tih pokušaja još više došlo do izražaja junačstvo i sloga svih Hrvata. Više nego ikada, dokazali su dogodjaji zadnjih dana, da je katolik i musliman jedna duša i jedna misao i da svi zajedno žele samo i uvijek jedno, a to je Nezavisna Država Hrvatska. Uostalom, jednako su trpili od pljačkaških nasilnika, jednako su podnosili i podnose teške žrtve, isti im je neprijatelj popalio domove, poubijao djecu, odveo imovinu, rušio crkve te sramotio i obećavašćivao njihove žene, sestre i kćeri.

Stoga su hrvatski vojnici i vojničari, brat uz brata, Hrvat uz Hrvata, katolici i muslimani danas najčvršće povezani i rame uz rame čiste hrvatske krajeve od tog mrzkog neprijatelja, stoga iz dana u dan vlada sve veća sloga i bratstvo svih Hrvata, sloga muslimana i katolika.

Neprijatelj još nije sustao. On se latio novog sredstva. Pokušao je provaljivati u mirna hrvatska sela i tamo »novačiti« goloruke mladiće za svoju »oslobodilačku vojsku«. Putem najgoreg zločinačkog mučenja i gtožnja tjerao je mirne i poštene sejake u šume i tamo ih noću silio da pljačkaju i pale svoje vlastite domove.

Neprijateljska se promičba tada opet javila i proširila viesti, da je hrvatski vojni obveznik izbjeglica i da bježi partizanima.

Hrvatski im je narod međjutim odgovorio jednostunim odgovorom: »Uzprkos svih vaših zločina, mi smo svi jedno, mi smo hrvatski vojnici! Pogledajte nas kako u mnogobrojnim postrojbama oduševljeno i pjevajući stupamo u redovima hrvatskih oružanih snaga. Ne prežemo ni, pred činjenicom, da ćete se bjesomučno osvetiti nad našim obiteljima.

U Hrvatskoj nikada nije bilo izbjeglica, jer to znači biti i izdajica domovine. Hrvat je uvijek išao rado u vojnike, a napose sada, kad ima svoju državu i kad znađe, da se bori za sebe.

Jest! Ima i dobrovoljnih izbjeglica. To je u prvom redu židov, koji više nije mogao pljačkati siromašni hrvatski sviet. Nadalje su u šumu pobjegli zločinci, koji bi po zakonima Ustaške Hrvatske morali odgovarati za svoje zločine. Pobjegao je možda i po koji »vrli rodoljub«, koji u šumi želi izbjeći onim narodnim i društvenim dužnostima, kojima je izbjegavao i uvijek do sada. Pobjegla je možda i koja skitnica, koja nikada do sada nije ništa radila i koja svojim odlazkom u šumu želi i opet — ništa raditi. Pobjegla je i po koja bludnica, koja svojim divljačkim i živinskim strastima može udovoljiti samo — u šumi!

Pobjeglo je i nekoliko desetaka zanešenih i zavedenih bića, koja su putem bolestne tudjinske književnosti naumila postati budućim »komesarimas«, a koja ni pojma nemaju o stvarnosti, koja postoji u po njima zamišljenom »sovjetskom raju«. Ti su se već gotovo svi razočarali i željni su povratka u naravni ljudski život, jer su uvidjeli i uvjerali se, što je to zapravo »oslobodilačka vojska«, koja ih pod vodstvom tudjina tjera na rušenje i palenje vlastitih domova i na pustošenje vlastite hrvatske zemlje, kojom bi onda taj tudjin zagospodario.

To su odgovori na tri podvale neprijateljske promičbe!

Zanešenjaci i zavedeni vraćaju se svojim domovima, pričajući grozote o poživinčenom životu u šumi. Pridružuju se hrabrim postrojbama hrvatskih oružanih snaga, koje neumorno napreduju do konačne pobjede, prosljeđujući putem svojih slavni predja, obnavljajući od Jadrana do Mure, Drine i Dunava — vječnu Hrvatsku.

Uzprkos još preostalih očajničkih skupinica divljačka u šumama, čiji su svi naponi ostali uzaludnima, Hrvatska će doživjeti svoju konačnu pobjedu. Hrvatske oružane snage uz pomoć čitavog hrvatskog naroda, obračunat će i s tima ostacima tudjinske rabote, a sviestni smo, da će to biti u najskorije vrijeme.

U hrvatskom vojniku bije hrvatsko junačko srce, u Hrvatskoj vlada najveća sloga, hrvatski borac znamen je hrabrosti.

A ovo su temelji hrvatske države.

MIJO BZIK

Odgojni odjel - Hrvat u borbi

Od 10. do 17. listopada održaje se niz priredaba za pripadnike hrvatskih oružanih snaga. Na vidljivi način očitovat će se veličnim manifestacijama hrvatskog oružja, snaga, organizacija i tradicionalnost vojnika, koji je ime i čast svoje domovine u prošlosti i današnjici pronio svim bojištima braneći pristup u svoju zemlju svakome, koji ne dolazi kao prijatelj i iskreni saveznik.

Razvoj hrvatskih oružanih snaga unatrag posljednje godine vidljivo se je osjetio na svim područjima, a napose na polju odgoja svojih vojnika i boraca. O tome svjedoče mnoge izvedbe odjela, kojemu je povjerena ta skrb, kao i duh među vojnicima, jednako na bojištu i u pozadini. Odgojni odjel, o kojem će u ovom članku biti govora vrhovni je čimbenik te djelatnosti.

Da se prikaže svrha Odgojnog Odjela Ministarstva Oružanih Snaga potrebno je upoznati bitne činjenice koje su potakle na osnivanje toga najnovijeg roda oružja, a koji se ne bori hladnim ili vatrenim oružjem, već oružjem, koje u današnjem savremenom ratu ima isto takvo djelovanje i značenje kao i sama borba na postavima.

U prvome redu svrha je Odgojnom Odjelu kako mu već samo ime kaže odgajati vojne snage, u plemenitom duhu, ucjepiti im smisao za sve ono što je lijepo i plemenito. U drugome redu, prikazati narodu napore i nastojanja onih, koji dnevno izlažu svoje živote i daju krv za najveći cilj svakog građanina jedne države, a to je slobodna i Nezavisna Država Hrvatska te da oni koji ne stoje sa puškom u ruci na braniku upoznaju vrijednost tog vjekovnog borca, Hrvata — junaka. U trećem redu prikazati tom borcu, koji predstavlja pravo oličenje Hrvata-junaka i viteza, toliko puta opjevanog u narodnim pjesmama, toliko puta pohvaljenog po svim bojištima Europe, na čijem su junaštvu slomljeni svi pokušaji vjekovnog neprijatelja — neprijatelja, koji silom kani uništiti uljudbu i ugroziti opstanak ne samo hrvatskog naroda nego i cijele Europe, neku odštetu za njegove napore u toj divovskoj borbi. Da i taj borac, osjeti u onome što mu pruža Odgojni Odjel Ministarstva Oružanih Snaga ljubav i skrb naše velike majke Hrvatske i njihovog prvog vodje vrhovnog zapovjednika, Poglavnika.

Kako smo gore spomenuli svrha Odgojnog Odjela je trovrstna. Odgojiti plemenitog borca, prikazati mu skrb ostalog diela naroda, koji se bori na drugim područjima i pruža u njegovom slobodnom

vremenu neku rasonodu, koja nije prasak pušaka i grom topova na bojištu, i treće, prikazati narodu napore i junačstvo onih, koji daju svoju krv i život za domovinu i narod.

Da taj cilj bude potpuno postignut Odgojni Odjel ima u krugu svog plemenitog djelovanja posebne odsjeke, koji ispunjavaju zdušno svoje zadaće i to:

1. Prosvjetni odsjek.
2. Odsjek za umjeće.
3. Promičbeni odsjek.
4. Prosvjetnička Bojna.
5. Ured duhovne skrbi u Beču.

Na čelu Odgojnog Odjela koji je izravno podvrgnut samome ministru Oružanih Snaga, postavljen je Pročelnik i to Poglavni pobočnik i pukovnik P. T. B-a sa zamjenikom dopukovnikom isto od P. T. B-a, tako da je osiguran rad potpuno u hrvatskom ustaškom duhu, jer ga vode ljudi i vojnici odgojeni po samome Poglavlniku.

Svaki odsjek Odgojnog Odjela ima, prema naravi posla, nadstojnika stručnjaka, sa potrebnim u tu svrhu dodieljenim mu osobljem, te izvršava rad u smjernicama koje daje pročelnik. U ovo kratko vrieme od osnutka Odgojnog Odjela razvio se je vrlo živ i ustrajan rad, koji dnevno donša obilan plod, a što vidimo iz prikaza rada pojedinog odsjeka koji niže navadjamo.

I. Prosvjetnički odsjek, ima zadaću

održavati:

Predavanja redovita i izvanredna.
Prosvjetna siela.
Ideološke tečajeve.

Izdavati razna izdanja,

koji je do sada izvršio svoju zadaću u potpunom obsegu, te je održao samo od 1. I. do 30. V. o. g. 600 redovitih predavanja po zagrebačkim postrojbama, a osim toga posjećena su razna mjesta od Dubrovnika do Varaždina, u kojima je održano daljnjih 280 predavanja.

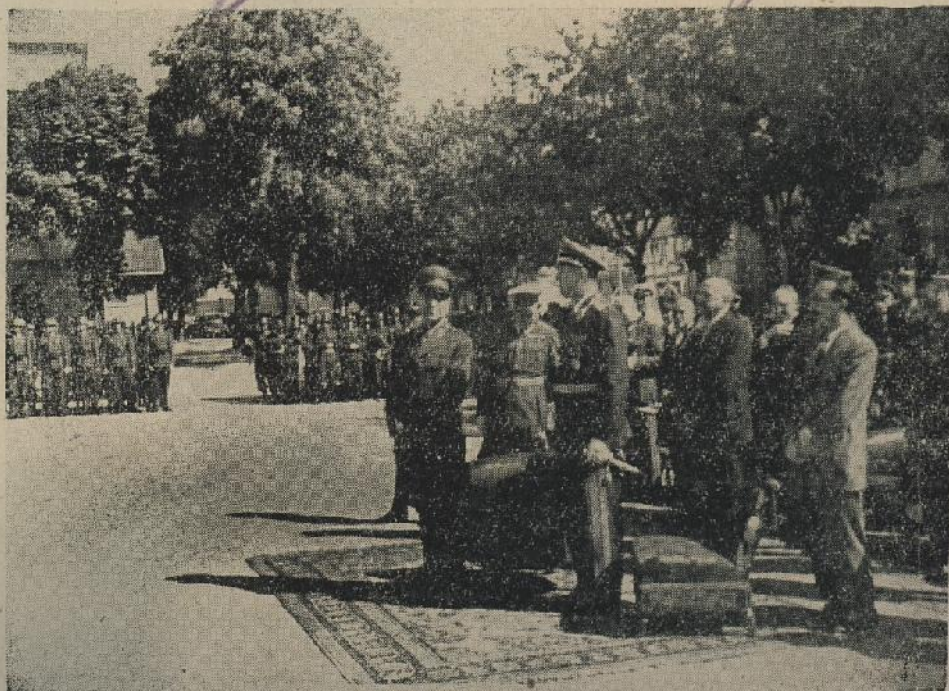
Prosvjetnička siela kojih je održano 8, i to za častnike 3, dočastnike 3 i za momčad 2, bila su vrlo posjećena. Ideološkim tečajevima, koji su održani u Zagrebu, Osijeku, Sarajevu i Varaždinu prisustvovalo je 1002 častnika te 743 dočastnika.

Izdanja koja je izdao prosvjetnički odsjek jesu:

1. Nacrt odjela Prosvjetničke bojne.
2. Vojnički život i zakoni.
3. »Prosvjetnik« list za odgoj častnika i dočastnika te prosvjetnika u dva broja po 1500 komada.

II. Odsjek za umjeće

vrši priredbe glasbene naravi u jedinicama i na krugovalu, pjevačkim zborom i glumačkim skupovima, nabavlja za postrojbe glashala te daje priredbe, tako da pjevački zbor tjedno priređuje na krugovalu svake subote u redovitoj izvedbi »Hrvat u borbi« svoj krugovalni sat, nastupa osim toga

Poglavnik uoči mimohoda

izvanredno na krugovalu i daje priredbe u ostalim mjestima. Glumački skup priređuje nastupe u raznim jedinicama i za ranjenike, tako da je od mjeseca lipnja do danas imao oko 70 nastupa u raznim jedinicama. Od 1. srpnja uvedena je na krugovalu redovita dnevna izvedba Odgojnog odjela za vojnike u 18 sati.

III. Promičbeni odsjek

izdaje tjednik »Vojnik«, tiska letke, brine se i nabavlja knjige, izdaje plakate, dostavlja promičbeno tvorivo, brine se za slikokazne predstave za vojsku, izrađuje slikopise i svjetloipse, brine se za razglasne postaje te da u vojarnama i jedinicama postoje krugovalni prijammici. Dakle je jedan od najvažnijih odsjeka, čiji rad zasjeca u sve druge odsjeke. Kada pogledamo rad toga odsjeka u brojkama prema donjoj skrižaljci vidjeti ćemo kako je ogroman.

Izdanja Promičbenog odsjeka	Komada
»Vojnik« list za zabavu i pouku vojnika, izdano mjesečno	162.000
Razni promičbeni letaci u 7 naklada	700.000
Kupljeno i razdjeljeno raznih knjiga vojnicima	82.000
Izdano plakata, koji su razdjeljeni	115.000
Razdjeljeno promičbeno tvorivo	117.000
Ukupno	1.176.000

Nabavljeni krugovalni uređaji, svjetloipi i slikokazi
Izrađeno vojničkih svjetloipisa te albuma

Razdjeljeno po postrojbama prijammika i razglasnika

Osim toga daje ovaj odsjek dnevni krugovalni sat te emisiju preko Berlina (Reichsendera) za prekomorske krajeve.

IV. Prosvjetnička Bojna

Njezina je zadaća provoditi u djelo načelne smjernice Odgojnog Odjela preko

svojih organa, te vršiti izobrazbu novih prosvjetnika, koji će nakon tečajeva koji se vrše u Zagrebu, Osijeku, Sarajevu i Varaždinu nastaviti sa radom u jedinicama Oružanih Snaga Hrvatske.

Ti tečajevi nisu samo za častnike i dočastnike. U njima se izobražavaju vojnici, koji će nakon svršetka tečajeva stečeno znanje moći korisno upotriebiti za pouku i zabavu svojih drugova u jedinici.

U tim tečajevima uči se: govorničtvo, crtanje, novinstvo, vjeronauk, sociologija, ustaška načela, vojnički zakoni, poviest, tjelovježba, pjevanje i glazba. Rad je teoretski uz prikladnu upotrebu.

V. Ured duhovne skrbi u Beču

Ovaj ured predstavlja zapravo vod P. B. u inozemstvu pod idejnim vodstvom Odgojnog Odjela. Rad mu je mnogostran, te osim predavanja koja su održali oko 65, od početka srpnja vrši i promičbeni rad u jedinicama, koje su na izobrazbi u inozemstvu.

Okružnica broj 41

U Narodnim novinama od 25. rujna 1943. broj 219 proglašena je provedbena naredba Postrojnika »USTASE« — Hrvatskog oslobodilačkog pokreta od 22. rujna 1943. broj 3732-43 k zakonskoj odredbi od 16. kolovoza 1943. broj CLVII-1915-D. V. 1943. o državnoj pomoći postradalim dužnostnicima »USTASE« — Hrvatskog oslobodilačkog pokreta, pa se prema ovoj provedbenoj naredbi imade podnašati molbe za državnu pomoć.

Tim povodom naredjujem:

1. Državna pomoć na temelju gornje zakonske odredbe pripada samo dužnostnicima »USTASE« — Hrvatskog oslobodilačkog pokreta, koji uslied vršenja svoje dužnostičke službe ili radi nje postradaju: životom, tjelesno ili u zdravlju odnosno nestanu odnosno njihovim obiteljima (§ 1.).

Kao dužnostnici smatraju se oni pripadnici »USTASE«, koji su imenovani dužnostnicima prema propisima ustava »USTASE« ili na temelju Propisnika od 11. kolovoza 1942., — a smatraju se dužnostnicima i one osobe, kojima imenovani ustaški dužnostnici u probitku pokreta i njegovih zadaća nadležno povjere vršenje određene ustaške dužnosti (§ 2. st. 1.).

Prema tome pripadnici pokreta, koji nisu dužnostnici kao i pripadnici pripreme (pripremna bojna) nemaju pravo na državnu pomoć na temelju gornje zakonske odredbe. Isti imadu pravo na državnu pomoć na temelju zakonske odredbe od 13. lipnja 1942. broj CXIII-Z-1942. o ratnim ozljedjenicima i ostalim žrtvama rata. Sliedom toga molbe ovakovih ne prosljedjuje se Zapovjedništvu Postrojnika »USTASE«, — već se imadu vratiti moliteljima i uputiti ih na navedenu zakonsku odredbu od 13. lipnja 1943. Na taj način će se izbjeći nepotrebnom dopisivanju te potrošku tvoriva i gubitku vremena.

Radi jedinstvenosti i točne očevidnosti svih poginulih, ranjenih i nestalih dužnostnika imadu se bez obzira, da li je to već jednom učinjeno, — podnieti ovom Zapovjedništvu prijave s podacima o svim dužnostnicima, koji su poslije 10. travnja 1941. poginuli, ranjeni bili ili nestali kao i o njihovim obiteljima. Logori imadu najžurnije prikupiti takove podatke od tabora i preko stožera dostaviti ovom Zapovjedništvu.

2. Molbe za državnu pomoć upućuju se propisanim službenim putem Zapovjedništvu Postrojnika »USTASE« — Hrvatskog oslobodilačkog pokreta.

Svaka molba mora biti obrazložena ovim dokazalima:

a) dokazalom o osobnoj istovjetnosti postradalog ili nestalog dužnostnika, — a kada molbu podnosi član obitelji poginulog ili nestalog dužnostnika osim toga još i dokazalom o osobnoj istovjetnosti molitelja i ostalih njegovih obiteljskih članova;

b) dokazalima o obiteljskoj vezi odnosno o rodbinstvu molitelja s postradalim ili nestalim dužnostnicima;

c) dokazalom o smrti ili o nestanku dužnostnika;

d) dokazalom o svojstvu dužnostnika i

e) dokazalom, da je dužnostnik postradao, poginuo ili nestao u vršenju svoje dužnostičke službe ili radi nje.

Kao dokazala služe:

ad a) i b): Za osobnu istovjetnost: izvadak iz matice rođenih (krsni odnosno rodni list); za obiteljsku vezu zakonitog bračnog druga: izvadak iz matice vjenčanih (vjenčani list); za djecu: izvadak iz matice rođenih ili obiteljska izvjestnica; za sve ostale obiteljske članove: obiteljska odnosno zadružna izvjestnica ili posebna potvrda občinskog odnosno gradskog poglavarstva;

ad c): Za smrt dužnostnika: izvadak iz matice umrlih (smrtni list) odnosno potvrda, koja smrt dužnostnika vjerodostojno utvrđuje; za nestanak dužnostnika: potvrda, da je nestanak osobe vjerodostojno utvrđen;

ad d): dekret o imenovanju dužnostnikom odnosno broj i nadnevak dekreta te naznaka oblasti, koja je dužnostnika imenovala, a u pomanjkanju takovih — potvrda stožera, da je odnosna osoba stvarno vršila štanovitu dužnostičku službu;

ad e): za postradalost i za smrt dužnostnika: potvrda stožera, logora ili tabora, a u pomanjkanju takove potvrda, koja vjerodostojno utvrđuje, da je dužnostnik u vršenju dužnostičke službe ili radi nje postradao ili poginuo; za nestanak dužnostnika: osim potvrde, da je nestanak dužnostnika u vršenju dužnostičke službe ili radi nje vjerodostojno utvrđen još i potvrda, da je nestanak uzsledio protiv volje nestaloga. Obadvie ove okolnosti mogu biti i u jednoj vjerodostojnoj potvrdi sadržane.

3. Ako molitelju nije iz stvarnih ili drugih opravdanih razloga moguće pribaviti u točki 2. navedena dokazala, dužan je molitelj odnosnu okolnost učiniti vjerojatnom i u molbi navesti sredstva dokaza (svjedoke i t. d.) o činjenicama, koje bi se imale dokazati izpravama.

Za Poglavnika i za Dom — spremni!

Upravni zapovjednik:
MR. BOŽIDAR KAVRAN

BOJIŠTE * NOVINSTVO * KRUGOVAL

POGLED ŠIROM SVIETA

POGLED ŠIROM SVIETA

U planskom strategijskom pomicanju na istočnom bojištu borbe su se primakle prema Dnjepru. Sovjeti na više mjesta pokušavaju preći Djeper, ali jaki njemački otpor i mjestni protunapadaji bacaju ih natrag. Na jugoistočnoj obali Azovskog mora, nad ušćem Kubana izpraznili su Niemci po osnovi luku Temrjuk. Kubanski mostobran je sužen na najuži prostor, što je izvedeno, unatoč jakih sovjetskih navala, po planu i bez većih gubitaka. Njemačke i rumunjske snage, koje su držale kubanski mostobran, nalaze se sada uglavnom na poluotoku Krimu. Kao plod strategijskog pomicanja njemačkih oružanih snaga, fronta na Iztoku je skraćena za po prilici 400 km.

U srednjem odsjeku bojišta, u prostoru Smolenska, borbe traju i dalje nesmanjenom žestinom. Na taj odsjek dovukli su Sovjeti iz drugih postava nove jake snage, želeći probiti njemačku obrambenu crtu, ali uslied jakog njemačkog otpora tipe velike gubitke. Osim toga započele su na tom odsjeku kiše, što još više otežava neprijatelja u provođenju njegovih planova. Sve u svemu, Sovjeti nisu još nigdje prešli Dnjeper jakim snagama, niti se ustalili na bilo kojoj točki na zapadnoj obali Dnjepara.

Na talijanskom bojištu napustili su Niemci Foggiu. Angloamerikanci nastoje prodrijeti u napuljsku ravnicu, ali im to još nije uspjelo. Sada Angloamerikanci izkušavaju na raznim točkama tražeći gdje bi bilo najpodesnije da razviju svoju liniju. U sjeveroistočnom dijelu talijanskog prostora vode njemačke čete borbe sa talijanskim četama, vjernima maršalu Badoglio, koje operiraju zajedno sa slovenskim partizanima. Na tom prostoru uspjelo je Niemcima zaozru-

Trogodišnjica trojnog ugovora

Nedavno se je navršila trogodišnjica trojnog ugovora, kojim su se mladi narodi svijeta udružili da spase staru kulturu i stvore bolje uvjete života narodima i pojedincima. Tom prigodom održali su 27. rujna ministri vanjskih poslova država podpisnica trojnog ugovora prigodne govore. U ime Velikog Njemačkog Reicha govorio je ministar vanjskih poslova von Ribbentrop. U Tokiju je govorio japanski ministar vanjskih poslova Šigemiu. U ime nove fašističke vlade održao je govor njezin predsjednik i ministar vanjskih poslova Benito Mussolini. U ime Rumunjske govorio je rumunjski ministar vanjskih poslova prof. Antonescu, a u ime Nezavisne Države Hrvatske naš ministar vanjskih poslova dr. Mile Budak. U svim su govorima podvučene visoke kulturne i ljudske zasade, koje su vodile mlade narode svijeta da se udruže u trojnom ugovoru, uspjesi, koji su do sada postignuti i odlučnost, kojom će se poći do kraja u nesmiljenoj borbi za novi poredak.

žiti dosta tih snaga. Na našoj obali Jadrana osvojile su njemačke i hrvatske čete pred nekoliko dana Split, i obkolile na tom prostoru jake snage odmetnika, koje se sada uništavaju.

ŠTO ĆE NA TO RECI STALJIN?

U velikom svom govoru što ga je Churchill održao u englezkom Donjem domu nakon svog posljednjeg povratka iz Amerike, dotakao se je i pitanja drugog bojišta, kojega Sovjeti tako uporno traže. O tom pitanju rekao je Churchill da će drugo bojište stupiti u borbu onda, kad saveznici budu smatrali, da je došao pravi čas. Prije nego što budu smatrali da je došao pravi čas, do tog bojišta ne će doći, »pa ma koliko bila prirodna neznačajna agitacija ili pritisak, ma koliko on bio dobronamjeran u pitanjima ove vrste.« To se svakako tiče Sovjeta, koji nastoje na bilo koji način prisiliti Ameriku da otvori drugo bojište, koje bi se, prema nekim sovjetskim izjavama, imalo sastojati u invaziji saveznika kroz Francusku. Svoju odlučnost u tom pogledu naglašava Churchill još jedanput iz-

tičući da njegova vlada, »ne će dopustiti, da je guraju bilo laskanjem ili drugačije da poduzima velike ratne operacije protiv svoga najboljeg suda, zato da bi dobila političku jednodušnost ili odobravanje u bilo kojoj sredini.« Tako je Churchill stvarno odčitao lekciju svima onima, koji traže »drugo bojište«. Samo je zanimljivo, kako će ovi tu lekciju primiti!

ENGLEZKA I RUSIJA NA SREDOZEMNOM MORU

Stara je englezka politika držati daleko od svog interesnog područja svaku drugu veliku silu. Zato je neke iznenađila vijest, da se u medjusavezničkom povjerenstvu, koje je osnovano za područje Sredozemnog mora, koje područje Englezka smatra prvenstveno svojim područjem, da se dakle u povjerenstvu za to područje nalazi i predstavnik Sovjetske Rusije. Zar je Englezka odstupila od stare svoje politike i pripustila u to područje silu, koja za nju može biti i te kako opasna? — Churchill, kao najenglezkiji Englez, to ne bi mogao učiniti. Da on to i nije učinio, rekao je jasno u posljednjem malo prije spomenutom

govoru. U tom je govoru naime rekao, da su on i Roosevelt poslali Staljinu brzojavku, kojom su ga obavijestili o talijanskom izpitivanju mogućnosti mira, na što je Staljin izrazio želju da se na Sredozemnom moru osnuje medjusavezničko povjerenstvo, koje se mora baviti pitanjima Sredozemnog mora. Drugim riečima, Staljin je zahtijevao da i on dobije stanoviti utjecaj u tom za Englezku neizmjerljivo važnom području. Churchill je nadovezao da je veoma sretan, što može ustanoviti ovo prijateljsko zanimanje. Kakova je ta njegova »sreća«, ne treba dalje razlagati.

Ali ne javlja se samo Sovjetska Rusija da ograniči englezko gospodstvo na Sredozemnom moru. Kako je Churchill izjavio u svom govoru, Sovjeti i Sjedinjene Države traže da i Francuzka bude zastupana u tom povjerenstvu. Dakle još jedna pilula za Englezku...

ZASTO JE ENGLEZKOJ POTREBNA RUSIJA

»Bez tiesne, srdačne i trajne udruženosti izmedju Sovjetske Rusije i drugih velikih saveznika mi bismo na kraju rata mogli otkriti, da smo ušli u razdoblje sve veće zbrke.« Tako sam Churchill kaže o savezu sa Sovjetskom Rusijom. Jedne od najvećih englezkih novina, »Times«, govore o tome još zabrinutije. »Ako ne bude srdačne i trajne veze izmedju Sovjetskog Saveza s jedne strane, Velike Britanije i Sjedinjenih Američkih Država s druge strane, pišu ove novine, tada ćemo se izložiti pogibelji, da dodjemo na kraj rata, a da onda tek unidjemo u takovu zbrku, kakove svijet nije vidio. Ako pak bude ostvarena ta veza, to će biti veliki dobitak što ga svijet ni čovječanstvo nisu do sada poznavali.« Drugim riečima pisac ovoga članka jasno priznaje da bi bez pomoći Sovjetske Rusije Englezka i Ame-

rika, prvo, u najskorije vrijeme izgubile rat, a onda, da bi uslijed gubitka rata u njihovim zemljama nastale takove revolucije, takova zbrka, kakove svijet nije vidio. Ali iz gornjeg priznanja »Timesa« sledi još nešto; naime da bi im Sovjetski savez, prvo, pomogao do pobjede, a drugo učvrstio time njihov položaj, da mogu i dalje sačuvati svoje kapitalističko demokratsko uređenje. Međutim, misle li Sovjeti na spašavanje englezkih i američkih plutokratata, ili misle na nešto drugo?

»MOBILIZACIJA U ENGLEZKOJ«

U nedavnom svom govoru u Donjoj kući, priznao je englezki ministar rada Bevin da u ratnom naporu radi preko milijun staraca i starica iznad 65 godina. Zaposleno je nadalje 91 % neudatih žena između 18 i 40 godina, a preko 80 % udatih žena bez djece također sve do 40 godina sudjeluje u ratnim naporima. Kaže nadalje taj ministar: »Ako žene sve do 50. godine, koje stanuju na području tvornica zrakoplova, pođu na rad u te tvornice, mogu učiniti Englezkoj veliku uslugu.« Te riječi nisu ništa drugo, nego otvoreno pozivanje i starijih žena na najteži rad. Pa stvarno i radi već 1.700.000 žena od 40 do 50, te 500.000 od 46 do 50 godine, kako odmah iza toga spominje ministar. Kad Englezka mora već zaposliti starce i starice, to je najbolji znak, kako ju je teško pogodilo ovaj rat.

JOŠ O SOVJETIMA U SREDOZEMLJU

Malo prije smo naveli dokaze da je Englezka stvarno prisiljena pripustiti Sovjetsku Rusiju na Sredozemno more, a uz Rusiju i Francuzku, premda je vječno san Englezke na tom moru učiniti sebe izključivom gospodaricom. Još jači dokaz kako su Sovjeti ozbiljno shvatili pitanje Sredozemnog mora jest osoba koju je Staljin poslao kao zastupnika Sovjetskog Saveza u međusavezničkom povjerenstvu za Sredozemno more. O tom imenovanju, kako javlja APT (Kairo), kaže jedan ugledni francuzki putnik sledede: Imenovanje Višinskoga, to je naime predstavnik So-

vjetskoga Saveza u međusavezničkom povjerenstvu za Sredozemno more, imenovanje Višinskoga pokazuje da se Sovjetski savez silno zanima za pitanja Sredozemnog mora i zapadne Evrope. Poslije odlaska poklisara Litvinova i Majskog moglo se, pogrješno, zaključivati protivno. Činjenica da je na to mjesto poslan Višinski, treća osoba u Rusiji, koja dolazi neposredno iza Staljina i Molotova, jasno to pokazuje.

»NAJKRITIČNIJE RAZDOBLJE POMORSKOG RATOVANJA«

Kako javlja »Reuter« iz Londona, nedavno je izjavio prvi lord admiraliteta E. V. Aleksander sledede o stanju na moru: »Smatram da u cijeloj našoj pomorskoj poviesti nije bilo tako kritičnog stanja na svim morima u kojem smo mi bili upleteni, kao što je sadašnje.« To je najbolji odgovor na Churchillovu nedavnu izjavu, kao da je opasnost od njemačkih podmornica gotovo već minula.

ZAKON O UPRAVI U OSLOBODENIM KRAJEVIMA NA JADRANU

ZAKLJUČAK HRVATSKE DRŽAVNE VLADE DONEŠEN NA SJEDNICI OD 20. RUJNA 1943.

Dne 3. rujna 1943. Kraljevska Vlada maršala Badoglia prešla je na stranu neprijatelja i time jednostavno poništila sve postojeće ugovore sa dotadanjim saveznicima, pa tako i ugovore sa Nezavisnom Državom Hrvatskom.

Na temelju toga Poglavnik je Nezavisne Države Hrvatske dne 9. rujna 1943. proglasio pripojenje Nezavisnoj Državi Hrvatskoj onih hrvatskih zemalja na Jadranu, koje su bile odcepljene od Hrvatske, a državopravnom izjavom od 10. rujna 1943. ustanovio, da su činima talijanske kraljevske vlade poništeni i za hrvatsku državu neobvezatnim postali rimski ugovori od 18. svibnja 1941., kojima je bila postavljena granica između Italije i Hrvatske u pogledu na hrvatske zemlje, bez razlike, da li su prije pripadale bivšoj Jugoslaviji ili Italiji.

Hrvatska državna vlada sledom toga zaključuje, da se donese zakonska odredba o protegnuću državne uprave na pripojene krajeve.

Tom zakonskom odredbom, a na temelju zakona o unutarnjoj upravi, uključit će se jedni dijelovi pripojenih krajeva već postojećim župama, kao područje Splita i Kotora, a za druge dijelove osnovat će se nove velike župe, kao za područje Ravnih kotara sa Zadrom, te za područje Rieke i hrvatskog dijela Istre.

(Iz Predsjedništva vlade br. T. 126-43.)

NOVI VAL ŠTRAJKOVA U ENGLEZKOJ

Kako javlja englezka novinska služba »Reuter« iz Londona, val štrajkova koji sve više zahvaća Englezku, počeo je vladu već veoma zabrinjavati. Kako javlja »Reuter«, štrajkovi se održavaju u mnogim djelovima zemlje u mnogo raznih veleobrti i upravo iz najrazličitijih razloga. Svi štrajkovi ostali su bez prihoda i bez pomoći sve dok se nisu vratili na posao. Osim toga, budući da su štrajkovi protuzakoniti, svaki radnik, koji ne dodje na posao, može biti izvrnut sudbenom progonu. Međutim, premda ministar rada i narodne službe nije oklievao da provede i to uspješno takve progone, to je ipak, navodi »Reuter«, imalo malo učinka na one, koji su bez organiziranog političkog vodstva, bez novčanog zaledja, prkoseći zakonu, obustavili rad i tražili, da se udovolji ovoj ili onoj njihovoj tužbi. Ako se sadašnjim težnjama ne stane na put, priznaje »Reuter«, sigurno je, da će doći do smanjenja rat-

nih proizvodnja tokom godine 1943. Već u mjesecu srpnju, kada se u Donjoj kući još nije razpravljalo o štrajkovima, ukupni je broj izgubljenih dana iznosio 681.000.

Od sadašnjih štrajkova najozbiljniji je štrajk u Barrowu u Fornessu, gdje štrajkuje 10.000 vickersovih strojarških radnika.

ITALIJA NA STRANI SAVEZNIKA

Prema pisanju englezkih novina »News Chronicle« Badoglio pokušava postići od saveznika, da Italiju priznaju kao »szuzaračenu stranku«. Međutim, kada bi saveznici to učinili, nastao bi niz za njih neugodnih pitanja, kao na primjer pitanje, da li će se mornarica i ratno zrakoplovstvo vratiti Talijanima, da li će se Italija koristiti, uredbom o zajmu i najmu, da li će sudjelovati na savezničkoj strani kod stvaranja mirovnog ugovora itd.

AMERICKI VOJNI STRUČNJAK O NJEMAČKIM GUBITOIMA NA IZTOKU

Vojni stručnjak lista »New York Herald Tribune«, govoreći o položaju na istočnom bojištu, kaže da protivnik podcjenjuje njemački pokret povlačenja na istočnom bojištu. Kaže, da Nemci uzmiču s velikom vještinom i u najboljem redu. Sovjetima nije uspjelo sabrati znatan broj zarobljenika. Njemačke su vojske još ne-taknute, te imaju bolje obrambene postave, nego prije.

PREDPOSTAVKE O SPORAZUMU SA SOVJETIMA

Već nekoliko dana javljaju u angloameričkom, a djelomično neutralnom novinstvu stanovite predpostavke o daljnjem vojničkom i političkom razvoju, u kojima se govori o navodnom tajnom sporazumu između Njemačke i Sovjetske Unije. U Berlinu naglašuju u vezi s time da posljednji govor ministra vanjskih poslova Relcha od 27. rujna sadržaje sve bitnosti za ocjenjivanje njemačkog stanovišta. U ovom govoru izneseno je s mjerodavne strane njemačko stanovište prema ratu i prema boljševizmu.

Cjelokupnost hrvatskih zemalja

Od dana kada se prvi puta pojavio Hrvati na obalama Jadranskog mora sa smišljenom odlukom, da na tome prostoru i njegovoj pozadini stalno učvrste svoju vlast i trajno se nastane, postavlja se pitanje, da li je tu odluku uistinu do današnjih dana hrvatski narod ispunio i sebi osigurao. Onaj tko hoće biti podpunno na čisto s tim pitanjem mora prelistati stranice naše poviesti, ogledati se po prostoru o kojem govorimo, upoznati se sa brojidbenim podacima, o narodnoj pripadnosti pučanstva toga prostora i dobit će odgovor koji činjenično dokazuje da je hrvatski narod na celom prostoru svoje države ostao nenadjačan i podpunno očuvan u svojoj nacionalnoj hrvatskoj pripadnosti. Sve napore za cjelokupnim učvršćenjem svih dijelova naseljenog prostora uložioše Hrvati vjekovnom borbom sa onim, koji posjedovaše ili htjedoše posjedovati zemlju na kojoj je Hrvat učvrstio svoj dom. Već od samog doseljenja kroz borbu od stotinu i više godina kroz cijeli VII. vjek Hrvati skršiše Avarsku moć i protjeraše sa svoga područja i starosjedioca Ilire. Ali istovremeno se odvija borba za prevlast nad dalmatinskim gradovima, gdje se nad razklimanim bizantinskim carstvom budi žudnja mletačkog lava, da bi iz koristonosnih razloga pribavio sebi neodtudjivu moć vladanja Jadranskim morem. To doba hrvatske povjestnice od Domagoja pa dalje ispunjeno je neprekidnim mienjanjem nad gradovima Dalmacije, bilo u mletačku ili u hrvatsku korist. Nu, pobiedio je onaj, tko je u tielo dalmatinskog gradjanina uspio unieti svoju krv i svoju dušu; pobiedila je snaga hrvatske krvi i volja hrvatske duše. Slava hrvatskih ratnih ladja i vojske kralja Tomislava, udarila je trajne medje hrv. države od Istra do Drine, od Mure do Jadrana kao dokaz domaje hrvatske krvi.

Naslov Petra Krešimira IV. kralja Hrvata i Dalmatinaca dokazuje našu državnu moć nad cjelokupnim hrvatskim narodnim prostorom odakle nam potiču brojne isprave i spomenici kojima se dokazuje, da su suvereno ovim krajevima vladali hrvatski knezovi i hrvatski kraljevi. Podsjetimo se na čas krstionice kneza Višeslava iz kraja VII. stoljeća i crkvice sv. Križa u Ninu, crkvice u Rižinicama između Solina i Klisa iz doba kneza Trpimira (852. g.) ili ostataka

crkve kod Sv. Petra na Muću, gdje nam je sačuvan nadpis Branimirov, u splitskoj krstionici lika hrvatskog vladara, na Gospinu otoku u Solinu crkve sv. Marije i sv. Stjepana sa grobovima hrvatskih kraljeva, ili Bašćanske ploče sa otoka Krka, pa se zamislimo, kako je Hrvat kroz krv i oluju poviestnice ostao čuvar tih spomenika i da se nikada s toga područja nije udaljio i dobit ćemo jasan odgovor, da je to područje bilo i ostaje samo hrvatsko i ničije više.

Ogledom na hrvatski narodni prostor sa geopolitičkog stajališta Hrvatska obuhvaća prostor panonske ruzine i veliki prostor dinarskog sple-

ta čime zaokružuje jedinstvenu cjelinu oivičenu na sjeveru, porječjem Mure, Drave i Dunava a na sjeverozapadu i jugoiztoku krajnim obroncima Dinarskih planina i na iztoku riekom Drinom, s time, da se priljubljeno oslonio dinarski prostor na obale Jadranskoga mora. Taj cjeloviti prostor nastaniše Hrvati još onda, kada nije bilo niti spomena doseljenju mnogih naših današnjih susjeda, a kamo li da bi imali uzpostavljenu svoju državnu vlast u tim područjima. U to doba bila je već upućena težnja panonskog nizinskog prostora osloniti se na južni planinsko-pri-morski prostor, kao i obratno, tako,

NAŠ JADRAN

Nitko ne može služiti dva gospodara. Nigdje ne mogu dvojica vladati, dvojica gospodariti nad jednim područjem, jednom zemljom. Vlast jednoga izključuje vlast drugoga. To vrijedi u manjim društvenim jedinicama, kao i među narodima.

Mi smo, Hrvati, imali tokom našeg života u prošlosti i u najnovijoj sadašnjosti dosta teška i bolna iskustva s gornjom istinom. Od svog dolazka na Jug, od prvog doticaja sa susjedima stali smo na stanovište: tuđe poštu, a svojim se dići. Nikad nismo pozivali za onim, što nije bilo naše. Nikad nismo težili, da drugom narodu otmemo ono, što je njegovo, pa da ovakovu otimačinu i nasilje prikrivamo raznim imenima državnih, odnosno narodnih potreba i nužda. Osjećaj pravde i suviše je jako razvijen u nama, a da bi dopustio nepravedno prisvajanje tuđega, makar i onda, kad je tuđin slab i ne može se braniti. Ali smo zato tim jače stajali na braniku svojega, vjerujući u vječnu pravdu, koja na kraju krajeva ipak pobjeđuje.

Jedna od najgorčevnijih, najžilavijih i najdugotrajnijih borbi bila je ona za naš plavi Jadran. Po samoj svojoj prirodi, po svom položaju i po sastavu svog pučanstva Jadran, njegova istočna obala, može biti jedino i samo — hrvatski. Hrvati su se spustili na Jadran u prvoj polovici VII. stoljeća, te se odmah dali na more kao vješti pomorci, i zavladao otocima i obalom, dok još na Jadranu nije bilo niti jedne druge pomorske domaće sile. Jedino je Bizant, oslanjajući se na fiktivno pravo rimskog carstva, imao nominalno vlast nad Jadranom. Hrvati nastupaju ovdje, u ovoj našoj zemlji, kao osloboditelji još preostalog stanovništva i doseljenih Slavena. Osloboditelji su od divlje azijske avarske vlasti, te uzpostavljaju red i državnu organiza-

ciju. Ne dolaze kao pljačkaši, ratnici, kojima je cilj otimanje onoga, što su tuđi žuljevi privredili. Time se Hrvati bitno razlikuju od svih onih, koji su prije njih, počevši tamo od samih Rimljana, pa za vrijeme seobe naroda, došli na istočne obale Jadrana, a još se više onda razlikuju od svih onih, koji su već nakon dolazka Hrvata pokušali zavladatai ovom našom obalom.

I sa pravnog stanovišta, a ne samo stvarnog, Hrvati imaju puno pravo na Jadran, na cijelu našu obalu. Pozvani su ovamo od bizantskog cara Heraklija, koji je stajao na stanovištu starog rimskog prava na cijeli Balkan, te on kao suveren podjeljuje zemlju i more Hrvatima. Jednako priznaje Hrvate i druga tada obće priznata sila, papa, koji sklapa s Hrvatima prvi međunarodni ugovor, ugovor o nenapadanju. Najveća svjetovna i duhovna sila priznaje Hrvate, daje im pravo na ovu zemlju uz ono osnovno pravo, da su je Hrvati osvojili i oslobodili od jarma avarskog robstva. Prema tome posile Hrvata nitko više ne može doći na naš Jadran s izkaznicom — pravde; odsada se može govoriti samo o nasilju i prevari.

Bilo je dosta i jednoga i drugoga, i nasilja i prevara. Neprijatelj sa Zapada i Iztoka često je napadao našu obalu, nastojao je zavladatai njome, razviti nad modrim valovima hrvatskog Jadrana svoju, tuđinsku zastavu. Često je to uspjevalo, često je hrvatsko stanovništvo gradova i sela na obali i otocima zakuvalo pod kratim i nesmiljenim bičem naduto nasilnog ili himbeno podlog neprijatelja, ali se nije dalo slomići. Izgubilo je svoju slobodu, izgubilo je povezanost s ostalom materom — zemljom, ali nije klonulo. Patnje su ga ojačale i razbudile težnju za slobodom, koja je nakon stoljetnih borbi opet sinula nad plavim daljinama našega mora, nad sivim kamenitim otocima, nad krasnim primorskim gradovima, i marnim selima. Hrvatsko je more vraćeno opet pravom gospodaru, hrvatska se zastava opet vije na našem moru.

da se uistinu savršeno ova dva prostora međusobno nadopunjuju. Prema tome su i svi odnosi kako politički, tako i gospodarski bili upućeni u tome pravcu i održali su trajnu i nerazkinutu međusobnu vezu.

Govoriti o etničkim granicama hrvatskog naroda je stvar brojidbe, koja nam pokazuje, da su Hrvati na svojim državnim granicama i preko njih imali područja povezana uz jezgru cjelovitog prostora, ali su bila silom otrgnuta i nesjedinjena. Tako prostor hrvatskog diela srednje i zapadne Istre, koji je stoljećima brojno bio u većini hrvatski, ostao je uvijek u razmjerju prema talijanskom i slovenačkom pučanstvu kao tropetinska većina.

Prema svemu ovome, jasno je da se područja hrvatskog narodnog i poviestnog izdanka moraju stopiti u cjelovitost hrvatskog državnog jedinstva, koje je djelo izvršio Poglavlak Nezavisne Države Hrvatske.

Ovom zgodom ne smijemo zaboraviti, da je u Ustaškim načelima u točki 8 kao jedna od zadaća, koja se postavlja ustašama nakon uzpostave Nezavisne Države Hrvatske rječito stavljeno i ovo: »Odstranivši putem ustanka tuđinsku silu sa svog narodnog i poviestnog područja, hrvatski

je narod oživotvorio svoje pravo vrhovničke (suverene) vlasti u svojoj domovini i tako opet uzpostavio svoju podpuno samostalnu i Nezavisnu Državu Hrvatsku. On ima pravo tu svoju vrhovničku vlast proširiti na cijelo svoje neprekinuto narodno i poviestno područje.«

Hrvatski narod ne vežu nikakove međunarodne niti državopravne obveze iz prošlosti, koji nisu u podpunoj suglasnosti s ovim načelima, pa se na njih u svojoj Nezavisnoj Državi

Hrvatskoj niti ne obazire.

Ustaški pokret tu svoju zadaću izvršava i svakom je njegovom pripadniku bilo jasno od prvog dana kada je prigrlio hrvatsku narodnu borbu temeljem Ustaških načela, a time je dokazao svima ostalima, koji se nisu htjeli upoznati sa Ustaškim načelima, da su imali krivu predočbu o ustaškoj dosljednosti i borbenosti, jer sve ono što Ustaška načela propisuju, mora biti i ostati će svrha ustaške borbe.

Anto Štitić

Zadaća i odgovornost današnjice

Nema sumnje da je strančarenje kako kod svih naroda i zajednica, tako i kod nas bilo zapreka našem političkom uspjehu, obzirom na ostvarenje nezavisnosti i unutar-njem napredku i blagostanju. Strančarenje je izazvalo neslogu, a ona je slabila zajedničku snagu, volju i nadu u uspjeh. Međutim za nas u sudanje vrieme strančarenje nema tako negativnog djelovanja kao ranije, jer u Ustaškoj državi ne može biti govora o strančarenju, jer ga nema, a Ustaški pokret neće ga trpjeti nikada ni u budućnosti, jer je štetan. Znamo da ni u prošlosti nije samo strančarenje izazvalo neuspjeh Hrvata, niti bilo jedinim uzrokom neuspjeha niti strančarenje u koliko su poštteni ljudi, dobri Hrvati na čelu, može biti bitna zapreka postignuća uspjeha, jer pošteno vodjene stranke sa hrvatskog stanovišta mogu biti potpuno jedinstvene u bitnim stvarima i u dahnim okolnostima složiti se, bilo da ih prilike na to prisile ili sami pojedini vodje stranaka uvide svoje neizpravno stanovište i priključe se boljnjem, nego je daleko više pasivnost naroda, stranke i pojedinaca u danima kušnje i konačne odluke škodila i ometala uspjeh. Obća je pojava, da se stranke jednog naroda složje, pače sliju u jedinstvenu frontu ako im prieti zajednička veća pogibelj. Kod nas Hrvata, najbolji je primjer smrt Stjepana Radića, koji je svojom smrću, bez ikakove sumnje ujedinio sve političke stranke Hrvatske, jer je Radić ubijen kao znamen hrvatstva, pa ako hoćemo i daljni primjer beogradski puč i potom prouzročeni rat ujedinio je sve Hrvate u tome, da ne žele rat protiv Njemačke i da je napokon svanuo čas oslobodjenja. Odatle je razumljivo ogromno jedinstveno veselje, sloga i ljubav svih Hrvata, kad je Poglavnik uz pomoć saveznika proglasio Nezavisnu Državu Hrvatsku, te kad je stupio na sveto hrvatsko tlo i došao u domovinu, oduševljenje, ljubav i osjećaji koji su Njemu bili upravljani, bili su neizmjerni.

Tada se je izkazala najveća sloga Hrvata, tada je svaki Hrvat bio sretan, što je djelom Poglavnika postao slobodan, oslobodjen ratnih nevolja, koje mora snositi pobijedjeni i smatrao se je svak spašenim po Poglavniku i bio je u tim danima narodnog veselja spreman žrtvovati sve svoje za domovinu i Njega.

U to vrieme skoro nitko ili bar većina prosjeka ljudi pa i nadprosječni u koliko nisu očeličili svoju volju u žrtvama za dobro naroda, nisu mislili da će Nezavisna Država Hrvatska, koja je nastala u krvi, u ratu, na opljačkanom teritoriju, a u nasljeđe primila mnogo poroka bivše države, te koja će se morati u ratu izgrađivati i sama ratovati, morati pridonijeti svoj obol

novoj Europi, odnosno za svoju obstojnost, izgradnju i učvršćenje podneti ne samo materijalne žrtve, nego žrtve u životima pojedinaca, niti su mogli zamisliti da će toliko kušnje doći na državu, a kamoli da će sve te kušnje izdržati i u njima se prekaliti i tako upoznati prijatelje i neprijatelje. Nadalje mnogi nisu pomišljali da Ustaštvo, koje je omogućilo i stvorilo Nezavisnu Državu Hrvatsku nije bilo u mogućnosti u prijašnjoj državnoj tvorevini izgraditi upravnu i svestranu vojnu organizaciju, pa ni djelomično nabaviti sredstva, poučiti i odgojiti u pravom ustaškom duhu dovoljan broj ljudi, koji će teret novo osnovane države na se primiti i sretno bez trzavica privesti kraju, naročito kad znamo da je država nastala u revoluciji naroda i da su mnogi zvali i nezvani preuzeli vodstvo pojedinaca i skupina i bilo iz neznanja, ljudske slabosti i nemoći počinili pogreške, koje su kao teret pale na one idealne, poštene i sposobne, odnosno državu, ali čije su sile pod novim teretima pogriješaka drugih bile skoro klonule i iscrpile se, nego su te nepodobštine nevolje i manjke pripisivali odnosno tumačili kao neodrživost ustaške ideologije i nezavisnosti Države Hrvatske. K tome se pridružilo i najveće zlo, najveća žrtva Hrvatske, neprijateljsko, himbeno držanje urotničke i izdajničke klike u Italiji, ne samo u prisilno anektiranom području Hrvatske, nego svagdje dokle je i jedan od njih došao, a što smo morali podnositi.

U takovim okolnostima bilo bi čudo, zapravo nebi bilo ljudski, nego nadnaravno

da je Nezavisna Država Hrvatska odnosno život u njoj protekao onako, kako je bilo poželjno i kako je to ustaštvo stavilo sebi za cilj: sloboda i sigurnost pojedinaca uskladjena sa potrebama cjeline i hrvatskog naroda sa stalnim poboljšanjem životnih uslova, te većim prosvjećivanjem i jačanjem nacionalne svijesti pojedinaca bez strančarstva, nehajnosti i poroka.

Napried navedene nedaće, nevolje djelomično neuzpjesi a ponešto i neprijateljska promičba djelovala je na pojedince koji su u početku stvaranja Nezavisne Države Hrvatske bili izgledali pravi junaci voljom i djelima, oduševljeni borci, da su postali slabiji voljom, kukavice, neutralci i napokon potpuno rezignirani sa osjećajima i željom neka prestanu ove ratne poteškoće pa kakogod bilo, bit će valjda bolje, neka prestane rat pa tko god pobjedio, slični noju, kad vidi neprijatelja skrivaju pogled pred protivnikom, pa makar i poginuli samo da se ne moraju boriti i gledati očima u opasnost, koja i ne mora biti pogubna, a time se nesvjestno opredjeljuju za svoga neprijatelja, slično kao ruski mušci u komunističkoj revoluciji i srću u strašnu biedu, u koju bi i dospjeli, kad ne bi bilo ustaštva, koje sve to spašava. Takvi nemaju pojma o ustaštvu, o junačtvu, o borbi za samoodržanje, o tome da je ljudska volja najjači pokretač, napokon da se slogom i žrtvama može postići sve i da što se želi postići veći ideal veće dobro, naročito za daljnju budućnost da to zahtjeva veće žrtve, dugotrajniju borbu i da pobjeda ovisi o onim zadnjim trenutcima o zadnjoj

VAMA, koji u blatu i gudurama branite Hrvatsku

U jedno selo su došli partizani. Na skupštini, na koju su sazvali selo, rekao je jedan: »Mi se borimo protiv ustaša i protiv Pavelića da ga potjeramo iz Hrvatske!« Jedan seljak, koji je to slušao i pričao nam, dočao je: »Bore se da Poglavnika potjeraju iz Hrvatske! A kad je on došao da Srbe potjera iz Hrvatske, i kad je trebalo Srbe goniti iz Hrvatske onda ih nije bilo. Kad su nas Srbi pljačkali i uništavali, onda nije nigdje bilo ni prokletog partizana!«

Ovako jedan seljak poštene duše i zdrave pameti razmišlja o riečima kojima najveći uzročnici današnjeg nereda i nemira u Hrvatskoj nastoje opravdati tu svoju zločinačku djelatnost. Ali u tim riečima ovog seljaka savršeno je iznesena i opravdana misao vodilja svih onih Hrvata, koji se, položivši zakletvu vjernosti Poglavniku, hvataju oružja i vrše najvišu svoju domovinsku dužnost. Danas se u Hrvatskoj ne radi o nekim političkim strankama, ne radi se o ministarstvima i županskim stolicama, ne radi se o zastupničkim ili povjereničkim mjestima, — vodi se borba za jedno i najosnovnije: hoćemo li ili ne ćemo kao narod obstati. Malo je važno što o tome brbljaju kojekakovi smušenjaci vani ili unutra. Malo je važno što očekuju i u što vjeruju, kakovi bili oni, uzto poštene ili nepošteno — zanečenjaci. Važno je što misli neprijatelj, što misle blizi i daleki, koji teže za gospodstvom nad ovom krpicom naše hrvatske zemlje. A što oni misle? Oni misle na svoje probitke, a hrvatski narod sa svim svojim brigama i težnjama i vjerovanjima, njima je gnjida, smet, ništa — nikako toliko važan da bi zbog njega mienjali i jednu crtu u svojoj računici.

Što nam ostaje pod ovakovim okolnostima? Da budemo do skrajnosti hladni i razboriti, da budemo ono što su i svi drugi: braniči, vukovi za svoje.

I veliki narodi, kad bi se razbijali i ciepkali, oslabili bi i ne bi značili ništa. Veliki narodi to znaju i zato su oni uvijek, kad se radi o nekom vrhovnom dobru svih njih, složni. Nije li ciepkanje još veća opasnost za male narode? I to je jasno mnogim malim narodima. I mnogi mali narodi drže se toga. Ali kod nas u Hrvatskoj, kod nas da dodje najveća budala, kadra je naći barem nekoliko budala, koje će joj nasjesti i vjerovati kao da govori sama mudrost s neba što nam je baš trebala doći da budemo sretni i spašeni.

Kao što su se sve vještine danas razvile gotovo do svog savršenstva, tako se je do savršenstva razvila u

današnje vrijeme i vještina laganja. Najopakiji i najpodmukliji planovi i ciljevi danas su obvijeni takovim lažima i krinkama, da mnogi ne vide njihovu pravu suštinu. I među nama ima takovih slipeca kod zdravih očiju ali baš zato više odskače vrijednost onih, koji se nisu dali i koji se nedažu zavesti, nego stoje hladno i junački na stoljetnom braniku Hrvatske i hrvatstva.

To su danas najveći ljudi, najvriedniji dio hrvatskog naroda, jer oni spašavaju sadašnjost, osiguravaju budućnost hrvatskog naroda, oni ga spašavaju od propasti.

Kad prodje vrijeme meteža i magle, koja je danas zastrla pameti, mnogi će požaliti što nije bio velik kao ovi junaci.

Ovaj znak resi samo poštene junačke grudi

sviesti i zadnjoj odlučnosti vođe za uztrajnošću do pobjede.

Možda će biti od koristi, ako promotrimo i protivno od pobjede, a što se neće desiti, jer od borbe do konačne pobjede nećemo odustati, ali ipak stanoviti mali broj ljudi slabija zastupa, a to je poraz. To bi bila najveća uvreda, najveći prezir, najgori zločin, ako bi poraz dozvolili, učinjen prema herojima, koji su do sada svoje živote žrtvovali, bilo bi to niekanje prošlosti i junačstva i slave, koju su Hrvati krvlju pisali pokoljenja bi ove znane i neznane, koji nisu bili spremni za njih i za budućnost se žrtvovati i u borbi do pobjede izdržati, na njih bi pala ljaga koju nitko više ne bi mogao

izbrisati pa ni junačstvo svetlih primjera njihovog doba, koji su se žrtvovali za narod.

U tom slučaju sva djela, sav napor, sve žrtve bile bi uzaludne i ne samo to, nego bi daleko veće nevolje i nove žrtve bile posljedica poraza. Budimo sviestni da svaki pojedinac današnjice pripadao bilo kojoj stranci u prošlosti ima danas najveću dužnost i najveću odgovornost braniti Hrvatsko u njegovoj cjelini i braniti Hrvatski teritorij i Nezavisnu Državu Hrvatsku, koja je jedini залог bolje budućnosti i koja jedino absolutnom pobjedom može osigurati lepšu budućnost i slobodan život svakom Hrvat. Poglavnik zove sve i prima u svoj

krug, koji hoće raditi oko izgradnje i očuvanja Nezavisne Države Hrvatske i poboljšanje života u njoj. Budimo svi do jednoga sviestni zadaće i odgovornosti pred budućnošću i budimo kao jedan, kao što je i sam narod u svojoj volji i duši ustaški t. j. pošteno hrvatski spreman i žrtvovati za bolju budućnost pokoljenjima sve svoje pa i život i uztrajno podnositi sve ratne poteškoće koje su залог bolje budućnosti, a to ćemo lakše podnositi, ako u Poglavniku budemo i u budućće gledali svetli primjer rodoljuba i hrvatstva, što je naročito moglo postati jasno u zadnje vrijeme pametnom čovjeku i budimo za Njega i dem spremni!

Ing. R. M.

Dragi brate!

Hoćeš da budeš hrvatski vojnik: budi i ne tuži se, da nemaš nikada vremena misliti na sebe i da si zakupljen raznim dužnostima. Ako želiš od mene čuti kakav treba da budeš, onda poslušaj i shvati.

Budi kao ljubavnik, kojemu za volju svoje dragane ne postoje zaprieke preko kojih ne bi mogao prijeći, težine koje ne bi mogao svladati, muke kojih ne bi mogao podnijeti. Od dana kada si obukao odoru hrvatskoga vojnika ne trebaš više — ma kakvo bilo vrijeme, mjesto ili slučaj — ne treba ti više misliti na samoga sebe. Tvoji stariji misle na tebe, a tebi je dužnost, bez koje ne bi mogao živjeti ako si pravi vojnik, da u buduću i nemaš nikakove misli, da ne prozboriš nikakove riječi, da ne učiniš i ne poduzmeš ništa što ne bi imalo za neposredni cilj sreću, slobodu i podpunu nezavisnost tvoje zemlje, onakovu nezavisnost kakovu želi cijeli tvoj narod.

Čovjek se ne plaši napora za ono što ljubi. Gdje se ljubi, ne osjeća se težina. Ne znam kakova bila težina, ako ima ljubavi, i sama težina biva ugodna i sladka. Moć ljubavi prelazi u volju, a volja daje snagu duhu i tijelu. Ljubav, bila ona prema roditeljima i prijateljima, bila ona prema dragoj osobi ili prema domovini, — svaka ljubav jest ugovor bez sudskih i sudbenih pismena u kome svaki saveznik nudi i dobiva. Ljubav prema domovini nameće ti da izpuniš obećanje i niemi ugovor, koji je stvoren između tebe i tvoje zemlje u času tvoga rođenja. I domovina ti nudi ljubav za ljubav. Šta ti daje domovina? — Samu sebe, sve svoje ljepote, kruh kojega blaguješ, jezik kojim govoriš, srce koje ljubi, krv koja te grije. Nebo nad tobom, to je nebo tvoje domovine, sunce koje obasjava, to je sunce naše koje je gledalo tragediju na Gvozdu i pozdravljalo Domagojeve strielce na slanim žilama naših obala, hrvatske mornare na povratku s pučine. Domovina ti daje sve. Šta njoj treba da se da? Sve. Gradjanima su dužni živjeti za domovinu, a ti prijatelju, družu i brate dužan si kao i ljubavnik ginuti za domovinu, onako kao što pravi ljubavnik gine od ljubavi za svojom dragom. Dužan si domovini pokloniti sve svoje sposobnosti. Ako živiš samo za se, i misliš na se, lopov si i izdajnik.

Domovina ima pravo na te i na tvoju ljubav. Ona je svjestna toga i vjeruje da ćeš u potpunosti ostvariti njenu nadu. Ako tako ne shvaćaš dužnost ljubavi prema svojoj zemlji, onda bježi sa prokletstvom u krvi i sramom na čelu, skrij se da te njeno sunce ne obasjava, ne jedi kruh kojim te ona nudi, objesi mlinski kamen o vrat i baci se u dubine morske, da ne sablazniš pokoljenja koja dolaze.

Ti si zbunjen na ovo što ti pišem. Širom si otvorio oči i čudom se čudiš. Ali miran budi, ja govorim tebi koji znaš da postoji zahtjev domovine koja hoće sve u zamjenu za sebe. Širom si otvorio oči i čudom se čudiš ti, koji znaš bez oklievanja davati što si dužan i koji ne znaš za drugu slast koja bi vriedila ljubavi prema životu i mržnje prema smrti osim slasti — žrtvovati se za domovinu.

Ljubav traži i žrtvu. Domovina od svojih sinova traži sposobnost žrtvovanja. Hrvatski sinovi, koji su pretrpili najveće kušnje i podnijeli razne

unutarnje i vanjske žrtve. Spasili su domovinu od propasti. Oni su znali za surovost i zbilju života, za blizinu smrti i za gubitak svih vanjskih stvari, ali nikada ne izgubiše vjeru u pobjedu razapete domovine. Njihovo je hrvatstvo jačalo i raslo u kušnjama kao i kršćanstvo u dušama vjernih kršćana za vrijeme progonstva.

Poglavnik je čovjek mira i za njega je rat zlo, ali u vremenu, u kojemu živimo on nam nudi oganj. No taj oganj nije samo ubojni, ratni oganj, to je oganj ljubavi, žar požrtvornosti i nesebičnosti. Dolazi vrijeme kada u Hrvatskoj ne će biti duše, koja tim ognjem ne će biti prožeta. Da se obnovi naša zemlja i da na garištima i razvalinama niknu nova sela i novi gradovi, da na podnožjima brda naše domovine pobjedonosno zavijori dim nad tvorničkim dimnjacima, da pjesma rada zaori celom zemljom, potreban je posao ljubavi i stradanja. Kaže netko da smrznuti moraju gor-

jeti, bezćutni moraju zavijati, mlaki se moraju zapaliti kao zublje u noći. Ljubav je duhovni oganj, kojim Poglavnik hoće da zapali i obnovi, a sijači toga ognja ne mogu biti svi, već samo hrabri i smjeli, samo vojnici, ljudi koji znaju odlučno i bez strepnje zauzeti najtvrdju tvrdjavu, živim primjerom osvojiti najokorjeliju dušu...

Sada, kada si svjestan šta od tebe traži domovina i na što te obavezuje ljubav, ne čudi se više što si prinudjen na podpunu zaborav samoga sebe, na jedino i neprekidno bavljenje vojničkim dužnostima. Drugi će ljudi na večernjim putevima izčekivati plave, nježne koketne i liepo razvijene žene, trošeći se u pohotnim željama, a ti ćeš, ako si pravi vojnici, misliti na to kako ćeš svoju ljubav najbolje pokloniti svojoj domovini, i kako ćeš svoje snage utrošiti u ljubavi, svetijoj i plemenitijoj od ljubavi prama ženi. Drugi će ljudi tražiti zgrade da udovolje svome tielu obilnim jelom i pićem, oblačenjem po najnovijoj modi, a ti ćeš, ako si pravi vojnici, biti zadovoljan i ponosan na svoju odoru ma kako bila jednostavna i gruba. Drugi će se protezati na mekim krevetima, zievati u dubokim naslonjačima, a ti ćeš vježbati svoje tielo, da bude gibko, žilavo, čilo i uvijek spremno za obranu i za juriše, za duge noćne i danje hodove, a sve to bit će za to da budeš sposoban braniti svoju ljubav od onih, koji hoće da ti je otmu i obezčaste. Drugi će se ljudi poslije dana provedena u radu prepustiti mirnome snu, ti ne ćeš spavati ni po danu ni po noći, jer se može dogoditi uvijek, svakoga časa, da tvoja ljubljena (domovina) od te-

be zatraži da izvršiš ovu ili onu njenu zapovied, da podješ ne pitajući kuda, ni kada, ni kamo, da uperiš pušku i baciš bombu u pravi čas. Ti si vječiti stražar, lav, koji je iz zasjede spreman svakoga časa navaliti i uništiti onoga koji hoće da ga usmrti ili zarobi. U svakom času, po svakom vremenu, u svako doba ti moraš biti budan i spreman. Ili gromovi pucali i kiše lievale, ili zemlja mirisala od proljeća ili se brda i planine tresle a oblaci se prićtili strahotama — uvijek moraš biti spreman za nepoznatu iznenadnu akciju koja će ti biti zapoviedjena bez objašnjenja i predhodnog izvještavanja.

Možda će se tvoja unutrašnjost buniti na to, tvoje će se tielo otimati tim zahtjevima, ali ti budi pravi ljubavnik, okrutan prema svemu što ti staje na put i što prieći da izpuniš svete obaveze na koje si se obavezao za ljubav svoje domovine. Na prvu rieč, na prvi znak budi spreman u hiljadama sitnih dnevnih poslušnosti kao i u velikim junačkim odanostima i velikim uzvišenim žrtvama. I misli kao japanski vojnici: kada sve izvršim i kada poginem za domovinu samo sam izvršio dužnost ljubavi. Neprijatelj je došao u tvoj zavičaj i zapalio ti kuću? — misli na svoju dužnost, budi spreman na iznenadnu akciju. Umire ti zaručnica s kojom si se nedavno vjenčao, bolestna ti majka? Misli na zaručnicu domovinu, na majku Hrvatsku, bez koje bi svi Hrvati bili robovi, pa i ti, i tvoja majka i tvoja zaručnica.

Svaku drugu ljubav treba da nadmašuje ljubav prema domovini. Svaka ljubav skopčana je sa žrtvama, najviše domovinska. Što radiš radi.

Budi ono što jesi i ne okreći se ni na desno ni na lievo, već stupaj smjelo putem na kojemu se nalaziš. Ne tuži se i svoje vojničko zvanje ne smatraj nikakvim bremenom koje moraš nositi. Volovi pokorno nose jaram, a magarci tovar koji im se nametne, slabići se tuže, a junaci se bore i uvijek su veseli pa i onda kada podnose žrtve za ono što ljube i onda kada ginu za domovinu.

Ovo su ti savjeti na prvi pogled svagdašniji i suvišni, ali u stvari važniji od svih. Ja bih se osjetio pun prezirnog sažaljenja prema tebi, kada se, uzevši na sebe strašnu odgovornost obrane i ljubavi domovinske, ne bi slagao sa iznešenim mišljenjem i kada ne bi bio podpun vojnici.

Zaboravi sve, a misli samo na dužnost, jer su ovo trenutci velikoga podneva, časovi koji slabiće krše a velike i jake jačaju i uzdižu. Budi jak u službi jedne velike i jake narodne volje. Uztrajaj na vojničkome putu pod cieniu od hiljade odricanja i hiljade muka, pod cieniu crvene i tople krvi, koja ti teče u žilama, pa ako uz treba i pod cieniu samoga života. Domovini posveti svoju dušu i svoj život. Znam da će ti se smijati naraštaj koji nije sposoban ljubiti ništa osim sebe, oni koji su kao vukovi gladni i lakomi na slasti nizke i prolazne, čeljad koja živi bez časti i bez slave, ali svaki put, kada ti se otvori pamćenje, neka ti pred oči dodje istina, da život, bez višega cilja, nije vriedan života.

Tako živeći bit ćeš uistinu

Za Dom spreman!

Nikša

HRVATSKA JE MATI — A NEMA MATERE,
KOJA SVOME SINU NE BI OPROSTILA ZABL
BLUDE, KOJA GA NE BI PRIGRLILA NA
SVOJE GRUDI U ČASU, KAD NJOJ PRILAZI,
KAD NJOJ DOLAZI, I KAD SE POD NJEZINO
OKRILJE STAVLJA.

POGLAVNIK

Na juriš, braćo...

JEDAN DOPUSTNIK...

Zaista je ovdje teško zabaviti se u ono nekoliko slobodnih časaka, iako ih je malo. Jedina zabava, jedini mogući razpred, — to je Dunav.

Jedan covjek sa stannatim šešikom na glavi upravo se je mučio, da utovari u prievozni čamac desetak sanduka. Priskočili smo, i pomogli mu u njegovom poslu. Izgleda, da se kraj tamosnje mladeži nisu takve stvari dešavale, jer je čovjeku bilo neugodno. Nije se mogao snaći, i nahvaliti se. Kad je posao bio završen, sjeo je po kraj naš na panj, i mi se razpricasmio.

... Bio sam u Bosni. Osam mjeseci bez prekida, negdje oko Zvornika. Ukopani u bunkerima suzbijali smo česte i vrlo žestoke nasrtaje odmetnika. No najstrašniji su okršaji bili baš prije nego sam pošao kući na dopust. Bile su to crnogorske bande. Mnogo je žena medju njima. Kasnije smo saznali, da ih je bilo oko 3000. Sad ih je malo preostalo.

Htjeli su se pod svaku cijenu domoći naših postava. Dva su dana neprestano pokušavali s manjim snagama prepade. Onda je došao dan zatisja, a zatim... Rano ujutro nastala je strasna černjava i paljba. U gomilama su banditi nahrupili prema postavama. Počno na naše čevi. Pustili smo ih savim blizu, da učinak bude strašnji.

— Bas pred naš bunker trčale su partizanke obučene u crno. Sve su imale parabelume. One su na zarobljenima počinjale najgora nedjela.

Čuli smo njihovu černjavu i polako nisanili.

»Predajte se, domobrani. Imat ćete žena koliko hoćete« vikale su iz sveg grla i jurile upravo na nas.

»Dosta je« rekao je naš narednik, i digao svoj »majser«. Kad je on pripucao, izpalismo svi puske. Na drugoj strani nasto metež, jer se prvi redovi odmah znatno prouidiše. Banditi neodlučno zastadoše, posrćući preko lješeva. Tada se začu vik njihovih komesara, i

Da se u organizaciju Ustaške mladeži pošalje nova garnitura sposobnih dužnostnika, stvoren je za njih jedan tečaj u pokrajini.

Kao dočastnici i izobrazitelji bili su onamo poslani Ustaški jurišnici. Od njih je i ovaj prikaz...

ljudski valovi opet se razliše prema nama. Uto su odostrag stali sipati granate naši topovi. Padale su u gomile ljudstva, i njihova razprsnuća brisala su pred nama čitave hrpe neprijatelja.

Natjerani u smrt od svojih zapovjednika više sati su neprestano ponavljali svoje napadače. Ucinak nije bilo. Nase postave smo zadržali mi. Napokon su uslied strašnih gubitaka malaksali. Navale su je njavale, i mi smo mogli pregledati poraz, koji ih je zadeseo. Pred našim postavama ležalo ih je nekoliko stotina..

Nismo mogli vjerovati u tu zbilju. Nas tek nekoliko desetaka odbili smo tolike mase odmetnika, i zadali im tolike

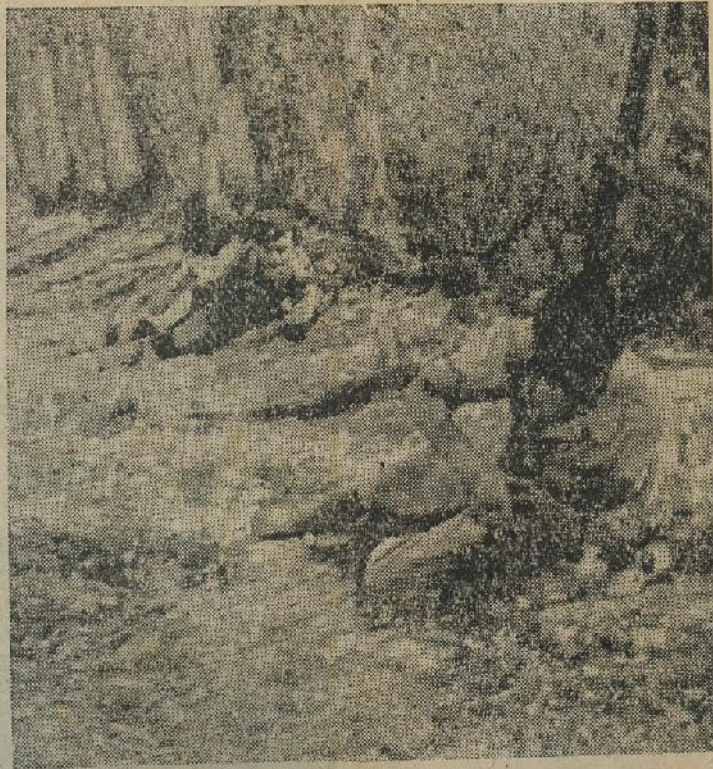
gubitke. Ipak, i mi smo imali gubitaka. Pao je jedan narednik i tri domobrana. Bili su hrabri momci...»

Parobrod je pristao, i ljudi su užurbano silazili u čamac. Jedan mali nukao je našeg subesjednika da požuri u čamac. On se oprostio s nama, i zahvalio nam još jednom. Mali ga je požurivao.

»Ma ta mani, Đoko. Čekat će on mene« razvuče čovjek na dugo, po sriemski, i side polako u prepun čamac.

CIGO, SATNIJSKI PAS...

Jutro je, i po zgradi je svuda još tišina. Tek s trga već dopire kroz velike prozore naše palače žamor piljarica s trga. Vani je već živo. Usred naj-

Polako i oprezno šuljaju se oni prema kući, koju je zaposjao neprijatelj. »Treba se oprezno privući, da oni unutra ništa ne opaze, baciti praske, i — uostalom, to je dalje naša stvar«... tumači poluglasno rojnik zadatak svome roju...

većeg mira otvaraju se najednom vrata dočastničke sobe, i unutra nahrupi on, — služba. Službina je dužnost ujutro probudite sve pripadnike. Njegovo je pravo i običaj, da nam svako jutro ukrade pet minuta.

»Idemo, ustajte« javlja se kao glas vapijućeg u pustinji Don Kekelj. Danas je naime on službujući. Nitko ne pokazuje namjeru dići se, i dorojnik se laća prokušanog sredstva — zviždaljke. Tada se izpod gunjeva pokazuju prieteća lica.

»Ma bora ti, pa tu nitko ni ne misli na ustajanje! Ajde, ajde Mladenč! Čeka te Zvezdana« pokušava služba liepim rječima.

»Neka samo čeka« zareži mali sin Bosne ponosne i — spava dalje. U očaju, ne znajući što da poduzme, služba izlazi. Tek se hodnicima još daleko čuje njegov začudjeni:

»Ma bora ti«... Ma...

Ali čim bude točno vrijeme za ustajanje, gunjevi lete sa kreveta i razčupani likovi uskakuju u čizme. Jurišnici poštuju red, ali se ne daju podkrađati. Ni minute!...

Pjesma dolom ori,

I grmi kao grom... ori se dvorištem i satnija za satnijom izpada na ulicu. Zvuči kaldrma, diže se prašina, a kroz nju obtrkuje čopor pasa. Tek što smo izašli iz zgrade već ih je oko nas bilo pet primjeraka najrazličitijih rasa i pasmina.

Čim je napried izbačena predhodnica svi su psi pristali uz nju, i mi smo imali pune ruke, ili bolje rečeno noge, posla, da se nepoželjnih otresemo. Napokon su ostala tek tri. Ti su naši. Cigo, satnijski pas, Sokol, i Churchill. Ovaj zadnji nije ničiji. Cielim su putem ludovali i raztjerivali jata gusaka, purana i kokoši. Tek Cigo nešto žalostno spustio glavu pa trči iza njih.

Pred godinu dana doveo ga naš vodnik Zdenko. Gospodare su mu odveli partizani, a on sam ostao u opustošenom selu. Uzeli smo ga i hranili. Sad kličpe svuda za nama.